

"JONGENSBSNIJDENIS EN VGV ZIJN TOTAAL VERSCHILLEND"

VGV en jongensbesnijdenissen worden vaak in één adem genoemd. Ofwel wordt het argument gegeven dat de twee praktijken vergelijkbaar zijn, ofwel wordt het tegenovergestelde beweerd, namelijk dat de twee praktijken absoluut niets met elkaar te maken hebben. Bovendien is dat het dominant discours op niveau van internationale organisaties, alsook voor de associaties die ijveren voor de afschaffing van VGV. Beide standpunten kunnen genuanceerd worden en verdienen bepaalde reflectie.

Jongensbesnijdenis wordt momenteel vooral uitgevoerd om religieuze redenen (jodendom, islam) of vanwege veronderstelde hygiënische voordelen (VS). Net zoals bij VGV kan het ook gevolgen hebben op de gezondheid en seksualiteit van de jongens/mannen en zelf leiden tot de dood. In beide gevallen heerst er dus een aantasting van de fysieke integriteit van het kind met nefaste gevolgen. De meeste vormen van VGV, zoals infibulatie en besnijdenis van de clitoris en labia, vallen niet te vergelijken met de besnijdenis op vlak van gesneden weefsels en gevolgen voor de gezondheid. Echter, andere praktijken, zoals het weghalen van de voorhuid van de clitoris, kunnen aanzien worden als gelijkaardig aan jongensbesnijdenis.

“Zowel jongensbesnijdenis als VGV zijn procedures die bewust de genitale organen van kinderen veranderen zonder medische redenen en zonder toestemming.”

Dr. Prof. Sara Johnsdotter,
Medische Antropologie, Malmö University, 2018 (vrij vertaald)

In bepaalde gemeenschappen waar beide praktijken voorkomen, is het een onderdeel van een overgangsritueel om een volwassen vrouw of man te worden. Het is zelf zo dat binnen iedere gemeenschap waar VGV voorkomt, jongensbesnijdenis ook uitgevoerd wordt. Echter, het tegengestelde is niet correct. Zo zijn er veel meer landen waar jongensbesnijdenis wel voorkomt, maar geen VGV.

In een artikel uit 2020 in het tijdschrift *Current Sexual Health Reports*, tonen Stéphanie Florquin en Fabienne Richard, aan de hand van concrete voorbeelden, aan dat besnijdenis niet enkel een theoretisch vraagstuk is voor de organisaties die werken rond VGV, zoals GAMS, maar dat het ook aanwezig is binnen de dagelijkse werking.

“Er kwam een vrouw naar GAMS België omdat ze niet akkoord was met haar man over de vraag of ze hun zoon moesten laten besnijden of niet. Voor de moeder, die tegenstander is van de praktijk, was het een kwestie van bescherming van het kind – dat geen toestemming kon geven - tegen de genitale verminking.”

“Een man belde de organisatie op en vertelde dat hij een besnijdenis onderging als kind. Hij had er nog steeds last van en vroeg ons wat we konden doen om hem te ondersteunen.”

Stéphanie Florquin en Fabienne Richard (2020),
directie, GAMS België vzw

Als activisten stellen Florquin en Richard (2020) dat ook jongensbesnijdenis moet worden aangevochten, maar zij herinneren eraan dat de kwestie van vrouwenbesnijdenis en mannenbesnijdenis niet kan worden bekeken zonder rekening te houden met de structurele ongelijkheden tussen vrouwen en mannen. Volgens hen houden sommige auteurs die kritiek hebben op het anti-FGM discours onvoldoende rekening met de structurele discriminatie van vrouwen en het continuüm van gendergerelateerd geweld dat een integraal deel uitmaakt van het leven van vrouwen in patriarchale samenlevingen.

In patriarchale samenlevingen dragen de praktijken van vrouwen- en mannenbesnijdenis bovendien bij aan de constructie van hiërarchische genderidentiteiten: terwijl vrouwenbesnijdenis bedoeld is om vrouwen 'braver' te maken en hun lichaam en hun seksualiteit te controleren, wordt jongensbesnijdenis daarentegen beschouwd als een onderdeel van het vormen van 'dominante' en 'sterke' mannen.

“Het gevaar van de gelijke benadering van VGV en jongensbesnijdenis is dat we ze gaan beschouwen als gelijkaardige praktijken, de ene net zo beperkend als de andere. Hierdoor wordt voorbijgegaan aan de basis van VGV, namelijk de dominantie van mannen over vrouwen. Hoewel het in beide gevallen een potentieel fatale lichamelijke verminking is, is het naar mijn mening noodzakelijk te herinneren aan de systematische aard van de destructieve gevolgen van VGV, evenals aan de werkelijke functie ervan, ook al is die zelden expliciet, namelijk garantie bieden voor de patriarchale organisatie van de samenleving. Dat maakt elke symmetrie van deze twee praktijken onmogelijk en zelfs gevaarlijk.”

Lucie Goderniaux, Université des femmes

Hoewel steeds meer mensen begrijpen dat VGV niet vereist is door de islam, maken sommige personen van het religieuze argument een absoluut verschil tussen VGV en jongensbesnijdenis. In feite wordt dit laatste in de joodse en islamitische religies over het algemeen gezien als een religieuze verplichting. Net als VGV is mannenbesnijdenis echter een zeer oude culturele praktijk, die teruggaat tot lang vóór de komst van monotheïstische religies. Evenmin kan een veronderstelde religieuze verplichting alleen een praktijk rechtvaardigen die in strijd zou zijn met de rechten van kinderen.

In sommige landen wordt jongensbesnijdenis ook buiten een religieuze setting, voor medische doeleinden beoefend. Mogelijke gezondheidsvoordelen van jongensbesnijdenis worden daarbij aangehaald om deze praktijk te rechtvaardigen. Hoewel sommige onderzoeken positieve effecten suggereren over de overdrachtssnelheden van HIV en andere seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA's), spreken andere deze tegen en wijzen erop dat alleen condooms effectief zijn in de bescherming tegen seksueel overdraagbare aandoeningen. Bovendien wordt een besnijdenis meestal uitgevoerd bij kinderen of baby's, die dus niet seksueel actief zijn. De behandeling van phimosis (nauwe voorhuid, die niet over de eikel kan worden teruggeschoven) wordt ook aangevoerd als indicatie voor een besnijdenis bij jongens, terwijl sommige professionals van mening zijn dat deze pathologie zeldzaam blijft en dat er andere oplossingen bestaan om bewezen gevallen te behandelen.

Een correcte kennis omtrent de anatomie van het lichaam en de geslachtsorganen (en zo de functie van de voorhuid) ontbreekt in vele gevallen om tot een adequate beslissing te komen wat betreft jongensbesnijdenis. Er bestaan dan ook verenigingen die strijden tegen deze praktijk. Zo brengt de Franstalige organisatie *Droit au Corps* mannen samen bij wie de besnijdenis slecht verliep (momenteel bestaan in Vlaanderen nog geen verenigingen die specifiek rond dit onderwerp werken).

“Wij zijn van mening dat we moeten vechten tegen alle vormen van genitale verminking bij kinderen, ongeacht hun geslacht. Dus tegen vrouwenbesnijdenis, mannenbesnijdenis en alle niet-medische ingrepen bij kinderen met intersekse condities. Binnen samenlevingen waar vrouwen- en mannenbesnijdenis eenzelfde rituele waarde hebben, moet culturele incoherentie wat betreft de waarde die eraan wordt toegekend, worden vermeden. Vooral bij de overgang van de kinderwereld naar de volwassenheid.”

Lid van de organisatie *Droit au Corps*

De leden van *Droit au Corps* houden traumatiserende herinneringen over aan hun besnijdenis, ongeacht of die om ‘therapeutische’ of om religieuze-traditionele redenen werd uitgevoerd. Ze geven ook aan negatieve gevolgen te ondervinden op hun seksualiteit, vanwege de afgenomen gevoeligheid van de eikel. De organisatie strijdt niet tegen besnijdenis bij volwassen mannen die hiervoor hun toestemming gaven, maar tegen besnijdenis bij minderjarigen (die nog niet in staat geacht worden zelf in te stemmen met de ingreep).

Op vlak van de impact op het lichaam en de gevolgen, is het opvallend dat er bij jongensbesnijdenis meteen uitgegaan wordt van de ‘lichtere’ ingrepen, uitgevoerd in de meest steriele omstandigheden, terwijl men bij meisjes meestal de meest ingrijpende vormen van VGV, uitgevoerd in rurale settingen en zonder verdoving voor de geest haalt. Ook deze zienswijze is te plaatsen in een neokoloniaal discours waarbij VGV buiten de eigen context geplaatst wordt (anders dan plastische chirurgie, piercings) en jongensbesnijdenis conform de westerse context als aanvaardbaar voorgesteld wordt. (Earp, 2014) Toch komt ook jongensbesnijdenis voor in verschillende types en kan het aanzienlijke gevolgen voor de gezondheid met zich meebrengen. We denken hierbij aan genitale misvormingen, urologische en seksuele klachten, bloedingen, en soms zelfs de dood (CIRP, 2013)¹⁴.